

Author	Date	Reference	Version	Page no
Lars Olsson	2002-11-20		1.0	1(13)

Samverkan på det produktionstekniska området mellan de statistikansvariga myndigheterna

2002-11-20

Lars Olsson

Innehållsförteckning

1. UPPDRAGET, ANGREPPSSÄTT	3
1.1 BAKGRUND, UPPDRAG	3
1.2 ANGREPPSSÄTT.....	3
2. SAMMANFATTNING.....	4
3. KARAKTÄREN PÅ STATISTIKPRODUKTIONEN HOS DE STATISTIKANSVARIGA MYNDIGHETERNA.....	5
3.1 OLIKA MYNDIGHETER – STOR VARIATION I STORLEK, UPPGIFTER OCH STATISTIKANSVAR	5
3.2 NÅGRA GEMENSAMMA DRAG SOM I VISS MÅN SKILJER FRÅN SCB.....	6
<i>Urvalsundersökningar är relativt sällsynta.....</i>	<i>6</i>
<i>Organisatoriskt och resursmässigt annorlunda än SCB</i>	<i>6</i>
<i>Andra perspektiv på statistiken och dess roll</i>	<i>7</i>
4. GEMENSAMMA UTVECKLINGSDRAG	8
4.1 LIKANDE FRÅGOR – OLIKA AMBITIONSIVÅ.....	8
4.2 INSAMLING AV GRUNDDATA TILL STATISTIKEN	8
4.3 UTBYTE AV DATA MED ANDRA MYNDIGHETER	8
4.4 PRESENTATIONEN AV STATISTIKEN.....	9
4.5 STÖRRE FLEXIBILITET ATT UTNYTTJA DATA OCH PRODUCERA TABELLER.....	9
5. SAMARBETE KRING PRODUKTIONSFRÅGOR?.....	9
6. TÄNKBARA ÄMNER FÖR SAMVERKAN.....	10
6.1 TÄNKBARA ÄMNER FÖLJER AV UTVECKLINGSPLANERNA	10
6.2 KOMMUNIKATION MED UPPGIFTSLÄMNArena	10
6.3 UTBYTE AV INFORMATION MELLAN MYNDIGHETERNA	10
6.4 FRÅN RÅDATA TILL PUBLIKATION.....	11
6.5 TABELLER PÅ WEBBEN.....	11
6.6 DATABASER FÖR FLEXIBLA TABELLUTTAG	11
7. FORMER FÖR SAMVERKAN.....	12
7.1 VIDGAT ERFARENHETSUTBYTE.....	12
7.2 KONSULTSTÖD ÅT VARANDRA.....	12
7.3 GEMENSAMMA KONSULTUPPHANDLINGAR	12
7.4 GEMENSAMMA INSATSER PÅ SPECIFIKA OMRÅDEN	12

1. Uppdraget, angreppssätt

1.1 Bakgrund, uppdrag

Av instruktionen för SCB framgår bl.a. att i centralbyråns uppgifter ingår att svara för samordning av den statliga statistikproduktionen. För det ändamålet finns också ett råd för den officiella statistiken inrättat med representanter för övriga statistikansvariga myndigheter. Inom ramen för rådets verksamhet har samarbete på en rad områden initierats, bl.a. rörande metoder och kvalitet, publiceringsfrågor m.m. I de kontakter som förekommit har emellertid också frågor rests rörande samverkan på det produktionstekniska området. För flera myndigheter, kanske särskilt de mindre, har man sett svårigheter att knyta till sig rätt kompetens för att kunna utnyttja IT på ett effektivt sätt i sin roll som statistikproducent. Man har frågat sig om det skulle kunna vara möjligt med en närmare samverkan mellan de statistikansvariga myndigheterna även på detta område. För att närmare utröna detta initierades föreliggande studie, som genomförts av Lars Olsson, Simberg & Partners AB på uppdrag av SCB. Uppdraget har varit att kontakta de statistikansvariga myndigheterna, diskutera deras roll som producenter av statistik, vilka deras förutsättningar för det är, vilka resurser de förfogar över, vilka eventuella problem de har resurs, kompetens- och metodmässigt på IT-området, samt att diskutera möjliga samarbetsområden och -former för att sedan redovisa detta i en rapport.

1.2 Angreppssätt

Flera av de statistikansvariga myndigheterna producerar inte själva den statistik de ansvarar för utan upphandlar produktionen av andra myndigheter eller av privata företag. I en stor del av fallen är SCB producent på uppdrag av någon av de andra statistikansvariga myndigheterna. För dem som inte själva utför produktionen är oftast inte de produktionstekniska frågorna av samma intresse, även om flera betonar att de vill ha insikt i dem, och speciellt till de delar som de rör presentationen och publiceringen av statistiken. Det har ändå funnits en klar skillnad i intresse för de produktionstekniska frågorna, vilket inneburit att kontakterna med de myndigheter som själva inte har haft produktionsansvar i regel inskränkts till telefonkontakt medan så gott som alla myndigheter som själva utför produktionen har besökts. Förutom de statistikansvariga myndigheterna har kontakt även tagits med Domstolsverket eftersom det finns planer på att de skall ta över viss del av den officiella statistik som BRÅ nu producerar. SLU avböjde att delta i utredningen.

De myndigheter som kontaktats är:

Genom besök:

Brottsförebyggande rådet (BRÅ)
 Centrala studiestödsnämnden (CSN)
 Domstolsverket
 Ekonomistyrningsverket
 Jordbruksverket
 Kemikalieinspektionen
 Riksförsäkringsverket

Via telefon:

Arbetsmiljöverket
 Finansinspektionen
 Fiskeriverket
 Högskoleverket
 Institutet för tillväxtpolitiska studier
 Konjunkturinstitutet (KI)
 Medlingsinstitutet

Skogsstyrelsen	Naturvårdsverket
Socialstyrelsen	Riksgäldskontoret
Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA)	Statens energimyndighet
Statens kulturråd	Skolverket
	Turistdelegationen

Fokus i diskussionerna har varit på produktionen av den officiella statistiken, men i diskussionerna har även andra områden berörts. Skälen till det är flera:

- Man producerar i många fall mer detaljerad och mer frekvent statistik inom samma områden.
- Produktionen av den officiella statistiken är sammanflätad med produktionen av olika typ av driftstatistik. Samma underlagsdata kan i många fall ligga till grund både för den officiella statistiken och driftstatistik av olika karaktär. Det är då ett och samma produktionssystem som ofta utnyttjas för bägge typerna av statistik.
- Den officiella statistiken kan ingå även som del i andra publikationer, där det dels kan förekomma annan statistik, men där det även kan förekomma annan typ av information än statistik.

2. Sammanfattning

De statistikansvariga myndigheterna skiljer sig ganska starkt åt på flera sätt. Uppgifterna för myndigheterna är olika liksom deras karaktär. Storleken varierar från några tiotal medarbetare till myndigheter med tusen anställda. Villkoren för deras statistikproduktion kommer därmed också att variera. Ändå kan man finna flera gemensamma drag hos denna som till en del skiljer ut från SCB:s statistikproduktion:

- Urvalsundersökningar är sällsynta medan totalundersökningar baserat på administrativa register är mycket vanliga
- De organisatoriska enheter som arbetar med statistiken är oftast små, och det kan vara svårt att hålla en bred kompetens
- Perspektivet på statistiken blir ofta att den tillsammans med annan information skall bidra till att belysa någon viss sektor i samhället

Hos nästan samtliga myndigheter arbetar man med att utveckla statistiken på olika sätt. Till stor del riktas dessa ansträngningar mot sättet att kommunicera med omvärlden och möjligheter att tekniskt utveckla det, inte minst med Internet:

- Möjligheterna att nå uppgiftslämnare (både för administrativa uppgifter och för statistik) via webbenkäter, datorstödda telefonintervjuer, genom direkt kommunikation med deras informationssystem etc.
- Kommunikationen mellan myndigheterna. Denna kan gälla både underlag för statistik och leverans av statistik. Även den internationella rapporteringen av statistik har nämnts, inte minst rapporteringen till EU
- Presentationen av statistik, dels att tekniskt utveckla stegen mellan råtabell och publikation, dels att utveckla presentationen av statistiken över Internet.

Därutöver har nästan alla besökta myndigheter planer eller projekt när det gäller att via databaser med statistik kunna öka beredskapen att ta fram nya tabellsammanställningar, tidsserier etc. Planerna varierar starkt i ambitionsgrad från ambitiösa Data Warehouse lösningar till planer på enkla Excel databaser.

Inställningen till ett vidgat samarbete har genomgående varit positiv. Det stärks naturligtvis av att de utvecklingsfrågor man arbetar med är så likartade. Man ser det som naturligt att SCB håller samman ett tänkbart samarbete, men ser gärna att samarbetet sker i regi av rådet för den officiella statistiken. De områden som man ser som naturliga följer i stort sett av utvecklingsplanerna:

- Kommunikation med uppgiftslämnarna
- Kommunikation mellan myndigheter
- Från rådata till publikation
- Webb presentation av statistiken
- Databaser för statistik, Data Warehouse projekt

Man kan tillägga att bakom flera av dessa områden ligger också metadatafrågor. Många är där medvetna om att mycket arbete gjorts, men man ser att det fortfarande kan behövas större omfattning på gemensamma insatser för att nå de praktiska resultat som skulle kunna underbygga övrigt samarbete. Formerna för samarbete som man sett möjliga är

- Vidgat erfarenhetsutbyte, t.ex. genom att i rådets regi initiera metodseminarier med produktionsteknik inriktning
- Möjligheter att utbyta tjänster, t.ex. möjligheter för SCB att ge konsultstöd
- Gemensamma upphandlingar inriktade på konsulter med specifik kompetens på statistiska tillämpningar
- Gemensamma studier av vissa områden, t.ex. erfarenheterna av projektarbetet liksom av olika tekniker vid Data Warehouse projekt

3. Karaktären på statistikproduktionen hos de statistikansvariga myndigheterna

3.1 Olika myndigheter – stor variation i storlek, uppgifter och statistikansvar

Den första iakttagelsen man kan göra är att förutsättningarna för arbetet med statistiken skiljer sig åt ganska mycket mellan de olika myndigheterna. Storleken på myndigheterna är olika från RFV med ca 1000 anställda till SIKÄ med ca 30 anställda. Uppgifterna varierar också starkt. Här finns myndigheter med ansvar för analys av information inom ett visst område (SIKÄ, BRÄ, KI), myndigheter med ett visst sektoransvar inklusive medelsfördelning inom sektorn såsom Kulturrådet, Jordbruksverket, myndigheter som har ansvar för olika delar av transfereringssystemen som RFV och CSN och myndigheter som har ett tillsynsansvar och ansvar för regelverken inom någon sektor som Kemikalieinspektionen och Socialstyrelsen.

3.2 Några gemensamma drag som i viss mån skiljer från SCB

Även om det finns stora skillnader mellan de olika statistikansvariga myndigheterna så finns det några vanligt förekommande drag som gör att villkoren för statistikproduktionen skiljer sig från det som är vanligt vid SCB:

Urvalsundersökningar är relativt sällsynta

Underlagsdata till statistikproduktionen kommer ofta ur administrativa system. Specialinsamlingar för statistik genom urvals- eller totalundersökningar förekommer hos några myndigheter, men är undantaget snarare än regeln. Karaktären på statistikproduktionen skiljer sig därmed liksom de typiska metodproblemen. De administrativa källorna kan vara av olika typ:

- För verksamheter som är reglerade med anmälningsplikt, t.ex. Kemikalieinspektionen
- Ur ärendehanteringssystem som BRÅ, Domstolsverket
- Från bidragssystem, t.ex. Jordbruksverket, RFV, CSN, myndigheter där registren oftast har flera typer av användningsområden

Det är i dessa sammanhang nästan uteslutande fråga om totalmaterial. Frågor om urvalsdesign är därmed nästan aldrig aktuella, medan däremot de typiska problemen med administrativa material (definitioner av begrepp som baseras på den administrativa användningen, förändringar i regelsystemen som ger ändrade begrepp och brott i tidsserier etc.) förekommer i stor utsträckning.

Organisatoriskt och resursmässigt annorlunda än SCB

Som nämndes i tidigare avsnitt kan det ofta vara en kombination av officiell statistik och verksamhetsstatistik som man arbetar med. Så har t.ex. RFV:s statistikenhet ansvaret och använder samma produktionsteknik – en s.k. Data Warehouse¹ lösning och gemensamma databaser inom denna - både för den officiella statistiken, för att ta fram uppgifter som belyser av regeringen fastlagda mål och för att ta fram egen statistik för att belysa verksamhet och effektivitet inom socialförsäkringsadministrationen. Produktionen av officiell statistik kan även vara kombinerad med andra analytiskt inriktade arbetsuppgifter.

Även om således fler arbetsuppgifter som har samma eller likartad karaktär kan vara kombinerade blir de organisatoriska enheterna som arbetar med statistikproduktionen ofta små, även om myndigheterna kan vara stora. Deras villkor kommer därmed att skilja sig ganska radikalt från dem som gäller vid SCB. Det gör det t.ex. svårare att hålla en bred kompetens. Det gäller både statistisk kompetens och IT-kompetens. För den senare förlitar man sig ofta på IT-enheter (eller motsvarande) på myndigheterna (i den mån sådana finns, vilket inte alltid är fallet). I många fall har dock inte IT-enheter rätt eller tillräcklig kompetens för de statistiska tillämpningarna, i andra fall är det enheter vars ansvar endast gäller drift och support, varför de statistiska enheterna själva ofta får ta ansvar för

¹ En programvara som är specialinriktad på att ta fram statistisk information (tabeller) antingen ur databaser som innehåller finfördelad statistik eller genom att ta fram statistiska tabeller dynamiskt ur mikrodata som organiserats på ett speciellt sätt för att enkelt möjliggöra detta

kompetensförsörjningen på detta område. I den mån IT-enheterna har rätt kompetens kan det ändå ibland vara svårt att få tillgång till den eftersom samma IT-enhet också skall sörja för de behov som finns inom den övriga verksamhet som finns på myndigheterna. När då operativa uppgifter kommer i konkurrens med behoven för statistikproduktionen kommer de senare behoven ofta i andra hand, eftersom konsekvenserna för myndigheterna ofta blir värre om man inte kan garantera driften för den operativa verksamheten.

Andra perspektiv på statistiken och dess roll

SCB har i sin roll som statistikproducent – och speciellt i sin samordnande roll för den officiella statistiken – ett naturligt övergripande samhällsperspektiv på statistiken. Därtill har verket för de olika programmen ett produktionsperspektiv. I detta söker man efter bästa förmåga tillgodose olika användare, varvid både dessa användare och SCB för denna specifika statistikanvändning kan ha ett snävare perspektiv. Det ligger ändå i rollen som den nationella statistikproducenten att se på statistiken samlat. Detta förstärks av det ansvar SCB har för övergripande statistiska system, främst av dem nationalräkenskaperna. Rollen är annorlunda hos flera av de övriga statistikansvariga myndigheterna. Ofta finns här ett tydligt sektoransvar, som kan ställa krav på att inte bara belysa sektorn med statistik utan även med annan typ av information. Så söker t.ex. Skogsstyrelsen belysa skogen både som produktiv faktor i samhället, ur miljöaspekter och som social tillgång. I den strävan kan man behöva ställa samman både statistisk information, enskilda uppgifter, t.ex. om miljöstörningar, och utnyttja allt detta i samlade analyser. Den statistiska informationen kan både vara sådan man producerar själv och sådan som man får från andra källor.

Sektoransvaret som i detta fall Skogsstyrelsen har kan ställa speciella krav både på statistiken och på annan information. Därtill kommer då de krav som föranleds av att man vill kunna se statistiken om skogen i ett bredare perspektiv statistiskt, där det är en av delarna i en belysning av samhället. Detta övergripande perspektiv som gäller statistiken är inte det enda av den karaktären. På motsvarande sätt finns en strävan att kunna se den miljöinformation som gäller skogen i ett perspektiv av annan miljöinformation, där miljöinformationen då så långt möjligt skall vara jämförbar. Man får således fler perspektiv:

- Det sektorspecifika behovet att kombinera statistik med annan information för att belysa sektorn
- Statistiken om skogen bör också passa in i ett sektorövergripande perspektiv för att statistiskt belysa hela samhället och dess sektorer, däribland skogen
- Informationen om skogen (däribland statistik) kan behöva passa in i andra sektorövergripande perspektiv, t.ex. för att belysa miljön allmänt liksom specifikt skogens ur olika miljöaspekter

Det behöver inte nödvändigtvis ligga någon konflikt i att dessa olika perspektiv skall kombineras, men man måste vara medveten om deras existens för att förstå vilka samordningsbehov som finns och vilka krav på innehållsmässig och teknisk samordning av informationen som de kan leda till.

4. Gemensamma utvecklingsdrag

4.1 Liknande frågor – olika ambitionsnivå

Inom alla myndigheterna pågår ansträngningar att utveckla statistiken på olika sätt för att möta nya behov och för att på ett bättre sätt möta existerande. Ett gemensamt drag är att informationsutbytet med omvärlden ställs i fokus. Det innebär inte att man inte sysselsätter sig med den interna bearbetningen, men det finns ett antal områden där nästa alla har funderingar, planer eller konkreta projekt om ock med högst varierande ambitionsgrad och komplexitet i planerna:

4.2 Insamling av grunddata till statistiken

Möjligheterna att tekniskt utveckla inrapporteringen av grunddata – vare sig det är exklusivt för statistik eller också för något administrativt ändamål – diskuteras på nästan alla myndigheter. Det är då fråga om varierande typer av lösningar, till en del beroende på hur avancerade uppgiftslämnarna är, till en del beroende på sådana faktorer som sekretesskraven och säkerhetslösningarna, samt hur utvecklade informationssystem uppgiftslämnarna har. Det som diskuteras är då t.ex.:

- Webb enkäter, från de enklaste formerna till sådana som kräver säkerhetslösningar med elektronisk signatur
- Datorstödda telefonintervjuer
- Samverkan med uppgiftslämnarnas informationssystem, möjligheterna att hämta uppgifter direkt ur uppgiftslämnarnas system, och därmed sammanhängande möjligheterna att definiera gränssnitt för statistiskt uppgiftslämnande som t.ex. leverantörer av affärssystem m.fl. till företagen skulle kunna anpassa sig till.

4.3 Utbyte av data med andra myndigheter

Som redovisades i föregående avsnitt finns ett ganska rikt utbyte av data mellan de statistikansvariga myndigheterna – och naturligtvis även mellan myndigheter utanför denna krets. Det hänger samman med att flera myndigheter har ett sektoransvar och därvid för att tillgodose analysbehoven inom sektorn även är stora konsumenter av statistik. Det finns även en rapporteringsskyldighet mellan myndigheterna och inte minst till EU. Effektivare former för informationsutbytet ses därför som en viktig fråga för flera, även om vissa delar av detta informationsutbyte inte strikt rör rollen som producent av officiell statistik. De frågor där man sett behov av vidare arbete rör då:

- Rapporteringen till EU
- Utbytet av statistisk information i övrigt mellan de statistikansvariga myndigheterna. ”Gömt” i detta ligger kraven på mer utvecklade gemensamma metadatasystem, d.v.s. system för att beskriva statistikens innehåll och kvalitet eftersom det utgör nyckeln till ett mer utvecklat och automatiserat system för utbytet
- Utbytet av geodata mellan myndigheterna, möjligheten att kunna standardisera detta ytterligare (det finns grupper för detta, men det har varit svårt att få genomslag för praktiskt användbara standarder ännu)

4.4 *Presentationen av statistiken*

I presentationen av den färdiga statistiken är mycket intresse riktat mot webbpublicering. Det är dock inte den enda fråga som är aktuell. Många ser ledet mellan färdiga råtabeller i ena eller andra formen och en färdig publikation som ett mycket arbetskrävande och krångligt moment nu. Man frågar sig om det inte borde finnas enkla standardiserade former för detta så att man slapp så mycket "hantverk" kring detta led. Vad gäller metoderna att föra ut statistiken på webben så finns det två "huvudspår" som flera myndigheter har anslutit till. Det ena är den av SCB utvecklade "webb-SM" metoden, som ger förenklingar både i publiceringen som sådan och i att göra statistiken tillgänglig över webben. Förutom av SCB används den t.ex. av Jordbruksverket. Den andra huvudlinjen var först utvecklad av Socialstyrelsen och innebär att man dels tillhandahåller publikationerna i pdf format som således exakt speglar publikationerna men inte är vidare bearbetningsbara, och dels tillhandahåller tabellerna ur publikationerna i Excel format för dem som vill kopiera och/eller vidarebearbeta siffrorna. Denna metod används (förutom av SoS) av t.ex. av SIKA. Nästan samtliga har emellertid sett att detta är ett område där man skulle behöva mer av gemensamma ansträngningar:

- Leden "råtabell" – publikation (webb eller traditionell)
- Flexibla tabelluttag från webben

4.5 *Större flexibilitet att utnyttja data och producera tabeller*

Vad gäller den interna bearbetningen är det beredskapen att utnyttja informationen mer flexibelt, beredskapen för ad hoc uttag som betonas. Man vill t.ex. kunna ta fram tidsserier, göra nya sammanställningar ur existerande tabeller etc. En rad myndigheter har byggt eller är på väg att bygga Data Warehouse lösningar för att lösa detta. Samma typ av krav finns dock även inom de mindre myndigheterna och man kan konstatera att här finns en gemensam utvecklingslinje, där kravet är likartat, men förutsättningarna varierar mycket starkt och därmed även ambitionsnivån och kravet på komplexitet i lösningen. Det finns nu samlat inom de berörda myndigheterna en ganska ansenlig erfarenhet när det gäller byggandet av databaser för statistikuttag. Erfarenheterna gäller både teknikval och projekten för att bygga ut databaserna så att de täcker behoven. Många ser att den erfarenheten skulle kunna utnyttjas mer effektivt i det fortsatta utvecklingsarbetet.

5. **Samarbete kring produktionsfrågor?**

Under samtalen har det genomgående funnits en positiv inställning till att samarbeta mer kring produktionstekniska frågor mellan de statistikansvariga myndigheterna. Man ser det också som naturligt med rådet som det sammanhållande och styrande organet, men SCB som den sammanhållande myndigheten i ett sådant samarbete. De invändningar som har funnits har närmast rört att förhållandena vid SCB inte är representativa, som redovisats i avsnitt 2. Det gör att man i deltagandet från SCB:s sida möjligen måste inse dessa skillnader, vilket t.ex. kan innebära att lösningar som är lämpliga för SCB inte alltid är det på andra myndigheter. Å

andra sidan kan man hävda att det inte är någon ovanlig situation för SCB, eftersom man t.ex. har motsvarande situation i den internationella konsultexporten.

6. Tänkbara ämnen för samverkan

6.1 Tänkbara ämnen följer av utvecklingsplanerna

De utvecklingslinjer som redovisades i avsnitt 3 är den naturliga utgångspunkten för en vidare samverkan. Eftersom bilden är påtagligt likartad mellan de olika myndigheterna förefaller det finnas goda förutsättningar att kunna enas kring dessa.

6.2 Kommunikation med uppgiftslämnarna

Som redovisades finns det en varierande ambitionsgrad i hur nära man skall interagera med uppgiftslämnare liksom varierande säkerhetskrav på lösningarna. SCB:s indataprojekt har behandlat ett flertal av de olika frågeställningar som finns inom detta område. Ett vidgat erfarenhetsutbyte kombinerat med en bredare spridning av de resultat som finns från indataprojektet skulle här kunna utgöra de inledande stegen i ett samarbete.

6.3 Utbyte av information mellan myndigheterna

Man kan säga att det finns dels ett antal olika slag av informationsutbyte som diskuterats:

- *Utbytet av statistik* mellan myndigheterna, till en del betingat av att flera myndigheter både är stora användare av statistik och har ett producentansvar. I detta ligger som nämnts att via gemensamma metadatasystem kunna nå en gemensam beskrivningsstruktur för statistiken
- *Rapporteringen till EU*. En ansevärd del av statistikproduktionen i Sverige styrs av EU:s krav, och statistiken skall också regelmässigt rapporteras till Eurostat. Den normering av teknik och innehållsbeskrivning som görs där blir därmed styrande, och man kan överväga om den standardisering som det ger också kan utnyttjas för utbytet mellan de svenska myndigheterna.
- *Utbytet av annan information*. Som beskrivits finns ett utbyte även av grunddata för statistiken, varav en del kan ha speciell karaktär såsom lägesanknutna data.

Det finns några olika utvecklingsområden som man kan behöva ta hänsyn till och dra nytta av:

- SHS (Spridnings och Hämtnings Systemet), en ansträngning att finna en gemensam teknik för datautbytet mellan myndigheterna i Sverige
- Eurostats normering av format, som tidigare kommenterats

Ett underliggande problem i allt datautbyte av någon dignitet är metadata, d.v.s beskrivningarna av data. Detta är nyckeln både till att kunna nå en högre grad av automation i

datautbytet och att kunna nå en gemensam systematisering både av underlaget till statistiken (mikrodata) och den färdiga statistiken. Med XML har man nått en de facto standardisering i beskrivningarna av metadata, men fortfarande krävs att man når enighet även i det som skall beskrivas. Alla moderna verktyg för informationsutbyte såsom SHS utnyttjar XML för att beskriva innehållet i informationsutbytet.

6.4 Från rådata till publikation

Det är påtagligt att så många myndigheter ser detta som ett problem. Samarbete för att utbyta erfarenheter och finna ett fåtal väl fungerande metoder som man skulle kunna välja mellan förefaller här lämpligt.

6.5 Tabeller på webben

De "huvudspår" inom detta som utvecklats (SCB:s webb SM metod respektive SoS:s pdf samt Excel) liksom andra metoder skulle systematiskt behöva beskrivas liksom eventuellt tillkommande metoder. Dessa är då de huvudsakliga metoderna som används för att presentera statistiska tabeller på webben. Man borde också kunna identifiera steg mot en mer flexibel tabellpresentation.

6.6 Databaser för flexibla tabelluttag

Det finns flera behov här med varierande krav på ambitionsnivån. Mindre myndigheter vill ha något enkelt sätt att lagra tabeller så att de är åter sökbara och så att man helst kan göra enklare nya sammanställningar, ta fram tidsserier etc. För större myndigheter leder liknande krav till att man startar Data Warehouse projekt som också kan vara av varierande ambitionsgrad. Det finns olika områden inom detta där man kunde se behov av gemensamma insatser. Ett sådant är teknikvalen, att kunna se de olika tekniska lösningarna och de olika ambitionsnivåer som ligger bakom dem. Däri ligger också att se vilka erfarenheterna är av olika tekniska lösningar, och i vilka sammanhang de olika ledande produkterna är lämpliga.

Ett annat område är här projektstyrningen och prioriteringen. För större sådana projekt och inom stora organisationer är ofta det ett väl så viktigt problem i sig. Hur styr man dessa projekt så att det man bygger verkligen blir det som möter efterfrågan.

En annan fråga som kan resas i sammanhanget är möjligheterna att ge de externa användarna via webben tillgång till den dynamiska tabellproduktion som dessa verktyg erbjuder. Hur klaras kvalitetskraven och hur klaras säkerhetskraven.

På längre sikt är metadata för statistiska databaser en nyckelfråga. Man skulle här kunna se ett samarbete som syftade till att finna en gemensam referensram för metadata system, speciellt knutna till Data Warehouse lösningarna. Det skulle i förlängningen också kunna leda till att man fick metadata system hos de olika myndigheterna som kunde kommunicera med varandra. På längre sikt skulle det också kunna möjliggöra att det som publicerades på webben skulle kunna göras mer jämförbart, så att man i svenska statistiknätet skulle kunna ha både en mer enhetlig utformning av statistiken och möjligheter att, där det logiskt går, ställa tabeller med liknande indelningar, men olika material från olika myndigheter bredvid varandra

7. Former för samverkan

7.1 *Vidgat erfarenhetsutbyte*

I nästan alla diskussioner har det betonats att åtminstone ett vidgat erfarenhetsutbyte skulle vara en miniminivå av närmare samarbete. Bakom detta ligger också det faktum att så många av statistikenheterna på de besökta myndigheterna är relativt små. Det känns då ännu viktigare att utbyta erfarenheter med andra som sitter i samma situation. Ett naturligt steg vore att anordna metodseminarier med en produktionsteknisk inriktning. SCB har redan seminarier, det skulle förmodligen endast kräva mindre justeringar i inriktningen av dem för att man med stort utbyte skulle kunna öppna dem även för kretsen av statistikansvariga myndigheter. Det borde då innebära att man i ökad utsträckning presenterar resultat från även andra myndigheter än SCB.

7.2 *Konsultstöd åt varandra*

Et vidgat erfarenhetsutbyte kan naturligt leda till att man även vill ha stöd i att införa metoder och tekniker som varit framgångsrika på en annan myndighet. Förutsättningarna är då olika när det gäller att finna former för ett sådant externt utnyttjande av resurserna vid myndigheterna. Vid SCB finns de administrativa rutinerna etablerade för att kunna ge externt konsultstöd. Man kan också hävda att IT-enhetens roll vid SCB – att söka hålla samman metodiken och vaska fram de bästa lösningarna för att sedan stödja IT-arbetet vid avdelningarna – är en roll som skulle kunna finna en förlängning även mot SAM myndigheterna. Även här måste man lägga in invändningen att det i viss utsträckning är en annan tyngdpunkt i de metodproblem som är vanliga vid SAM myndigheterna, och att SCB måste vara medveten om det.

7.3 *Gemensamma konsultupphandlingar*

Svårigheter att finna rätt kompetens har förts fram från vissa myndigheter. De upphandlingar som gjorts gemensamt inom statsförvaltningen har oftast haft en allmän inriktning. Det vore naturligtvis möjligt för en grupp av statistikansvariga myndigheter att gemensamt och naturligen i Statskontorets regi söka göra en upphandling för att knyta ramavtal med sådana konsultföretag som kan visa speciell kompetens på några av de nyckelområden som är viktiga i statistikproduktionen. Det skulle vara kompetens på metadataområdet, Data Warehouse teknologi och projekt, XML m.m.

7.4 *Gemensamma insatser på specifika områden*

Inom vissa områden vore det möjligen mödan värd att söka finna en gemensam finansiering och t.ex. i rapportform ställa samman erfarenheter från olika myndigheter. Tänkbara sådana områden finns t.ex. när det gäller teknik kring statistiska databaser och kring metadata. Man

skulle där t.ex. kunna se följande områden där gemensamma fördjupade studier kunde vara värdefulla:

- Data Warehouse projekt bland de statistikansvariga myndigheterna, jämförelse av den tekniska uppbyggnaden av Data Warehouse lösningarna och jämförelse även med SCB:s statistiska databaser, eventuellt också erfarenheterna av styrning och prioritering inom Data Warehouse projekt.
- En gemensam referensram för metadata system. Det skulle knyta an till Data Warehouse lösningarna men också syfta till att förenkla det pågående utbytet av statistik och annan information mellan myndigheterna.,
- Möjligheterna att få en ännu mer enhetlig utformning av presentationerna av statistiken på webben. Det skulle bygga på en högre omfattning av gemensamma metadata och syfta till en högre grad av jämförbarhet mellan den statistik som via svenska statistiknätet finns på webben.